

Mniej znani wybitni patrioci

Obok bardziej znanych bohaterów niepodległości Polski, takich jak: Józef Piłsudski, Roman Dmowski, Wincenty Witos, Ignacy Jan Paderewski, Wojciech Korfanty, Ignacy Daszyński, działały także wybitne osoby, zasłużone dla walki o Niepodległą: Antoni Abraham, Michał Drzymała, Tadeusz Rozwadowski, Józef Unrug, Urszula Ledóchowska, Jurek Bitschan.

Antoni Abraham (1869 – 1923).

Antoni Abraham - kaszubski działacz społeczny na rzecz polskości Pomorza, samouk, pisarz ludowy, nazywany „królem Kaszubów”. Był synem bezrolnych komorników.

Świadomość religijno-patriotyczną ukształtowali: jego matka (śpiewała polskie pieśni nabożne, uczyła czytać na książeczkę do nabożeństwa), nauczyciel ks. Teofil Bączkowski-działacz patriotyczny - proboszcz parafii w Mechowie.

Wpływ na patriotyzm A. Abrahama miała także jego pielgrzymka do Kalwarii Wejherowskiej.

Na Kaszubach agitował za polskością, pisał artykuły propolskie do „Gazety Gdańskiej”, organizował patriotyczne wiece przed kościołami, był współtwórcą Towarzystwa Ludowego „Jedność”.

Był prześladowany przez władze pruskie (grzywny, areszty, więzienie). Pewnego razu skuty kajdanami, rozerwał je.

Podczas I wojny światowej na konferencji wersalskiej żądał przyłączenia Kaszub do Polski.

Po odzyskaniu niepodległości przez Polskę, uczestniczył w Zaślubinach Polski z Morzem w Pucku.

Angażował się na rzecz udziału w wojnie polsko-bolszewickiej.

Był zwolennikiem budowy portu morskiego w Gdyni.

Witał dostojników podczas uroczystości oddania do użytku Tymczasowego Portu Wojennego i Schroniska dla Rybaków w Gdyni.

Żył niemal w nędzy. Zmarł na raka żołądka. Spoczywa na cmentarzu w Gdyni Oksywiu.

Jego słynne powiedzenia, to:

„Elementarz, książka, gazeta – to polskiego domu zaleta”;

„Nie ma Kaszub bez Polonii, a bez Kaszub Polski”;

„Wszystkie poniżenia i uciski znosimy, ciesząc się nadzieją, że nadejdzie kiedyś czas, w którym wyswobodzeni zostaniemy z jarzma okrutnego”;

„Pomorza nom ani kusi Furtok zabrac ni może”.

Michał Drzymała (1857 – 1937).

Michał Drzymała to chłop z poznańskiego, który na początku XX w. toczył spór z władzami pruskimi pragnąc zbudować dom na własnej ziemi na co Prusacy mu nie pozwalali.

Administracja niemiecka, realizując politykę germanizacji, chciała zawłaszczyć polską ziemię i czyniła trudności w osiedlaniu się na niej Polaków.

Pruskie prawo wymagało zgody na budowę domu a Drzymale – jako Polakowi – tej zgody odmawiano.

Wobec tego Drzymała zakupił wóz cyrkowy i tam zamieszkał. Ponieważ władze pruskie twierdziły, że wóz stojący ponad 24 godziny w jednym miejscu jest domem, to Drzymała codziennie, o odrobinę przesuwał wóz, bo pojazd ruchomy już nie stanowił domu według przepisów pruskiego prawa budowlanego.

Wóz Drzymały stał się symbolem walki o polskość z germanizacją stosowaną przez Prusaków wobec Polaków.

Tadeusz Rozwadowski (1866 – 1928).

Tadeusz Jordan Rozwadowski to generał broni Wojska Polskiego, konstruktor. Był świetnym strategiem, autorem tzw. ruchomej zasłony ogniowej (przesuwanie linii ostrzału artyleryjskiego przed nacierającą piechotą). Wynałazł nowy pocisk artyleryjski – granato-szrapnel, który wybuchał raz w powietrzu i ponownie po dotknięciu celu. Był przeciwnikiem wojny pozycyjnej a zwolennikiem wojny manewrowej.

Przed I wojną światową współpracował z patriotycznymi organizacjami, nie bacząc na różnice polityczne.

Po odzyskaniu niepodległości Polski służył w Wojsku Polskim.

Po zajęciu Lwowa przez Armię Ludową Ukrainy został naczelnym dowódcą wojskowym w Galicji Wschodniej, m. in. zwierzchnikiem Lwowskich Orłąt. Przeprowadził wielką ofensywę przeciwko Ukraińcom.

Prowadził efektywne zabiegi dyplomatyczne i wojskowe wobec zagrożenia ze strony bolszewickiej Rosji, m. in. przyczynił się do utworzenia polsko-amerykańskiej Eskadry im. Kościuszki.

Zasłynął jako szef Sztabu Generalnego w Bitwie Warszawskiej, stoczonej podczas wojny z bolszewikami w 1920 r. Niektórzy historycy uważają go jako głównego zwycięzcę w tej bitwie.

Po przewrocie majowym, opowiedział się przeciwko piłsudczykom. Został za to aresztowany, w więzieniu utracił zdrowie i zmarł w niejasnych okolicznościach.

Nie wiadomo, gdzie został pochowany.

Józef Unrug (1884 – 1973).

Józef Unrug – syn pruskiego generała Tadeusza Gustawa i niemieckiej hrabianki Izydory von Bunau, admirał, legendarny twórca polskiej marynarki wojennej. Ojciec Józefa Unruga mimo, że był Niemcem, to czuł się Polakiem. Józef Unrug po I wojnie światowej i odzyskaniu przez Polskę niepodległości, złożył dymisję z pruskiej marynarki i zgłosił się do polskiej marynarki, która jeszcze nie istniała. Polska wówczas nie posiadała dostępu do morza i nie miała ani jednego okrętu. Unrug wkrótce awansował do stopnia admirała.

Z własnych funduszy w Hamburgu zakupił pierwszy polski okręt – ORP „Pomorzanie”. W 1939 r. podczas kampanii wrześniowej, był dowódcą Obrony Wybrzeża i poddał się jako jeden z ostatnich obrońców Polski. Dostał się do niemieckiej niewoli, ale tu udał, że zapomniał języka niemieckiego. Odmówił przejścia na niemiecką stronę. Przebywał w niemieckich obozach jenieckich. Po uwolnieniu w 1945 r. przebywał w Wielkiej Brytanii, gdzie uczestniczył w rozwiązywaniu Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie. Nie powrócił do Polski i przebywał na emigracji. Pracował m. in. na kuterach, przy przeładunkach oraz jako kierowca ciężarówki.

Pozostawił testament, w którym m. in. podkreślił, że jego szczątki tylko wtedy mogą być sprowadzone do Polski, gdy jego koledzy – oficerowie Marynarki Wojennej RP, niewinnie oskarżeni i zamordowani w 1952 r., zostaną zrehabilitowani.

W 2018 r. zwłoki Józefa Unruga i jego małżonki ekshumowano, przewieziono do Polski i pochowano na Cmentarzu Marynarki Wojennej w Gdyni.

Jurek Bitschan (1904 – 1918).

Jurek Bitschan – polski gimnazjalista, harcerz, Orłę Lwowskie.

W 1918 r. jak inni Orłęta Lwowskie, uczestniczył w polskiej obronie Lwowa podczas wojny polsko – ukraińskiej w 1918 r.

Orłęta Lwowskie – bohaterowie, młodzi obrońcy Lwowa, przez 3 tygodnie bohatersko bronili swojego ukochanego miasta, po czym na odsiecz przybyło im Wojsko Polskie. Lwów nie został Polsce odebrany.

Wśród Orłąt Lwowskich było wiele dzieci. Jedno z nich – 13-letni Antoś Petrykiewicz, był najmłodszym kawalerem Orderu Virtuti Militari.

Juruś Bitschan poszedł walczyć bez zgody rodziców. Tuż po chorobie, przed pójściem do walki, pożegnał się z mamą (która też walczyła) i napisał list do taty:

„Kochany tatusiu! Idę dzisiaj zameldować się do wojska. Chcę okazać, że znajdę na tyle sił, by móc służyć i wytrzymać. Obowiązkiem też moim jest iść, gdy mam dość sił, a wojska braknie ciągle dla oswobodzenia Lwowa. Z nauk zrobiłem już tyle, ile trzeba było.

-Jerzy”.

Za niedługo zginął w obronie Lwowa (śmiertelne rany w głowę).

Urszula Ledóchowska (1865 – 1939).

Urszula Ledóchowska – święta kościoła katolickiego, założycielka Urszulanek Serca Jezusa Konającego, polska patriotka. Posiadała niezwykłą pogodę ducha.

Urodzona w rodzinie polsko-niemieckiej. Otrzymała staranne wykształcenie.

W wieku 21 lat wstąpiła do zakonu urszulanek.

Przed I wojną światową prowadziła patriotyczną działalność konspiracyjną wśród młodzieży w Petersburgu.

Za karę została wydalona z Rosji.

W latach 1914-1920 w krajach skandynawskich w ramach współpracy z Generalnym Komitetem Pomocy Ofiarom Wojny w Polsce, wygłaszała wykłady i odczyty patriotyczne w sześciu językach, tak, że słuchacze dowiadując się o historii Polski, płakali.

Już w Polsce niepodległej Urszula Ledóchowska za zgodą Stolicy Apostolskiej założyła Zgromadzenie Sióstr Urszulanek Serca Jezusa Konającego.

Jest nazywana Matką Polskiej Niepodległości.

Warto pogłębić wiedzę o bohaterach Niepodległej.

Źródła:

-Rycerski Kalendarz Patriotyczny 2019, Mniej znani Bohaterowie Niepodległości, Wydawnictwo Sióstr Loretanek, Drukarnia Loretańska, Warszawa – Rembertów;

-Józef Unrug, [online], [dostęp: 17 czerwca 2020], Dostępny w Internecie: <https://pl.wikipedia.org/wiki/J%C3%B3zef_Unrug >;

-Michał Drzymała, [online], [dostęp: 17 czerwca 2020], Dostępny w Internecie: <https://pl.wikipedia.org/wiki/Micha%C5%82_Drzyma%C5%82a >;

-Tadeusz Rozwadowski, [online], [dostęp: 17 czerwca 2020], Dostępny w Internecie: <https://pl.wikipedia.org/wiki/Tadeusz_Rozwadowski>;

-Antoni Abraham, [online], [dostęp: 17 czerwca 2020], Dostępny w Internecie: <https://pl.wikipedia.org/wiki/Antoni_Abraham >;

-Jerzy Bitschan, [online], [dostęp: 17 czerwca 2020], Dostępny w Internecie:
<https://pl.wikipedia.org/wiki/Jerzy_Bitschan>;

-Urszula Ledóchowska, [online], [dostęp: 17 czerwca 2020], Dostępny w Internecie: <
https://pl.wikipedia.org/wiki/Urszula_Led%C3%B3chowska>.

Oprac. Iwona Rams